

Fagfornyelsen - andre runde innspill til kjernelementer i skolefagene

Status

Innsendt til Utdanningsdirektoratet

Innsendt og bekreftet av instansen via e-post

Innsendt av

Heidi Lønne Grønseth

Innsendt dato

10. november 2017

På vegne av

Foreningen Norden

Målgruppe

Organisasjon (Privat)

Stilling

rådgiver, utdanning og språk

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Samfunnsfag, geografi og historie

1. Andre skisse til kjerneelementer i samfunnsfag, geografi og historie

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Nederst på denne siden finner du fire skisser til kjerneelementer i samfunnsfag, geografi og historie. Disse er samfunnsfag for grunnskolen og samfunnsfag, historie og geografi i videregående opplæring. Skriv i svaret hvilken av skissene kommentarene handler om.

Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

2. Innspill

Hvilket av fagene ønsker du å gi innspill til?

I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Kommentar

Foreningen Norden har ingen kommentarer til foreliggende utkast til kjerneelementer, foruten en påminnelse til kjerneelementgruppa om behovet for å allerede på dette stadiet danne seg et bilde av hvordan kunnskap om nordisk språk, kultur og samfunn skal kunne inngå i kjerneelementene gjennom konkrete kompetansemål.

Ettersom det ikke ble innarbeidet et eksplisitt nordisk perspektiv i Overordnet del – verdier og prinsipper, er det avgjørende at kunnskap om Norden sikres alle elever gjennom konkrete kompetansemål i læreplanene.

Med Helsingforsavtalen har Norge forpliktet seg til å gi alle elever undervisning om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold gjennom skolen og utdannelsen (Helsingforsavtalen, art. 8). Med Deklarasjon om nordisk språkpolitikk søker de nordiske landene å opprettholde de nordiske språkene som Nordens samfunnsbærende språk, og å styrke nabospråkundervisningen i skolen (norden.org).

Også Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2017 og presidentskap i Nordisk råd 2018 har hatt nordisk språkforståelse og samarbeid om utdanning som prioriterte områder:

"Et nordisk språkfelleskap og god forståelse av nabospråk fremmer også et nordisk utdanningsfelleskap og et felles nordisk arbeidsmarked. Grunnlaget for å forstå andre skandinaviske språk bør legges tidlig. Derfor er barn og unge, og deres lærere, den viktigste målgruppen i det nordiske språksamarbeidet." (Program for utdanning og forskning – Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2017)

"Språk og kultur er nøkkelen til nordisk samhörighet og mobilitet. Felles språkforståelse styrker den nordiske identiteten og det nordiske fellesskapet. Barn og unge skal ha kjennskap til nordisk kultur, historie, samfunn og språk. I 2018 vil presidentskapet oppfordre lærere og skoleledere til å sette Norden og nordiske språk på timeplanen." (Norges presidentprogram for Nordisk råd 2018)

For å overholde avtalene og målsetningene må dette arbeides inn i læreplanverket gjennom tydelige kompetansemål.

Perspektiver og tverrfaglige tema:

Kunnskap om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold, samt det nordiske samarbeidet bør sees som relevant både under de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling og demokrati og medborgerskap samt under identitet og kulturelt mangfold-perspektivet i Overordnet del.

Det nordiske språk- og kulturfellesskapet er en integrert del av norsk språk, historie, kultur og identitet. Verdier vi bygger samfunnet på og regner som sentrale for Norge, deler vi også med våre naboland. Et tett offisielt nordisk samarbeid legger premissene for et felles nordisk studie- og arbeidsmarked og et integrert næringsliv i Norden. Det nordiske samarbeidet er nødvendig for å finne felles løsninger på fremtidens lokale og globale utfordringer. Det er bred politisk enighet om at det nordiske samarbeidet er verdifullt, og det har stor folkelig støtte (Ett värdefullt samarbete: Den Nordiska befolkningens syn på Norden, 2017).

Kunnskap om Norden er avgjørende for å kunne ta aktivt del i og videreutvikle dette. Det nordiske samarbeidets betydning og utbredelse må imidlertid synliggjøres for at oppvoksende generasjoner skal få ta del i og videreføre det.

Mulighet til alle gjennom kompetansemål:

Nabolandene følger opp Helsingforsavtalen på hver sin måte i sine læreplanverk. Resultatet av fagfornyelsen vil sende tydelige signaler, positive eller negative, til de nordiske avtalepartene om Norges forpliktelse til traktaten spesielt, og det nordiske samarbeidet generelt. Holdningen til det nordiske samarbeidet og dets betydning sendes selvfølgelig også til skolesektoren, skoleeiere, skoleledere, lærere og elever, samt lærerutdanningene og fremtidens lærere. Derfor er det viktig at dette tas med i vurderingene allerede nå.

Det kan ikke overlates til skoleeier, -leder eller læreres bevissthet eller prioritering om elevene skal få undervisning om Nordens språk, kultur og samfunn. Kunnskapen og kompetansen må være alle elever forunt og må derfor eksplisitt inn i læreplanverket. Slik sikres de enkelte elevers forutsetninger for, og tilgang til, Nordens kulturfellesskap og felles studie- og arbeidsmarked. Slik legges også grunnlaget for fremtidens nordiske samarbeid og samfunnets utvikling.

(Denne besvarelse er også ført opp under besvarelser til kjerneelementgruppa for norskfaget, samt under På tvers av fag)

Med vennlig hilsen
Foreningen Norden
v/Heidi Lønne Grønseth, rådgiver innen utdanning og språk

Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Ikke svart

Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Ikke svart

Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ikke svart

Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ikke svart

Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ikke svart

Norsk

1. Andre skisse til kjerneelementer i norsk

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse for kjerneelementene i norskfaget. Helt nederst på denne siden finner du også pdf-filer med nye skisser til hva kjerneelementene kan være i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, norsk for elever med samisk som 1. språk, norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk. Kryss av i første spørsmål hvilken av skissene kommentarene handler om.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i norsk NOR1-05

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Norskfaget er et gjennomgående fag, og kjerneelementene vil fremstå forskjellig på barnetrinnet og i VGS. I dette utkastet har kjerneelementgruppa forsøkt å konkretisere innholdet i kjerneelementene etter 4.trinn, 10.trinn og studieforberedende VG2/VG3. for oversiktens skyld er 4.trinn skilt ut i egen tabell.

4.årstrinn

Kjerneelementer i faget etter 4. trinn

Sentralt innhold i
kjerneelementene

(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttryksformer i faget)

Tekst i kontekst

Elevene skal oppdage sammenhengen mellom språklyd og bokstav, og lære å lese med sammenheng og forståelse. Elever skal møte tekster som knyttes til egen samtid og livssituasjon, de skal lese og bli lest for skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. Arbeid med tekster i klasserommet skal legge til rette for elevinvolvering, motivasjon og engasjement. Elevene skal kunne bruke seg selv og sin egen stemme og kropp aktivt i leseopplæringen og i møte med tekster i klasserommet.

- den systematiske leseopplæringen
- lytte til tekster
- lese og bli lest for
- estetiske opplevelser
- lese for å lære
- bli lest for og lese for å forstå seg selv og andre
- møte tekster gjennom lek, bevegelse og estetiske læringsprosesser

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal være aktive deltakere i et utforskende og lekende læringsmiljø. Elevene skal nytte sin naturlig iboende nysgjerrighet til å undre seg over og stille spørsmål ved teksters innhold. Elevene skal lytte til andres og ytre egne tanker med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier.

- stille spørsmål til og undre seg over tekster, både skjønnlitteratur og sakprosa
- diskutere, argumentere, reflektere, begrunne og forklare med utgangspunkt i tekster
- skille mellom meninger og fakta
- søke etter informasjon
- uttrykke egne holdninger og meninger

Muntlig kommunikasjon

Elevene skal kunne samtale og uttrykke seg hensiktsmessig i samspill med andre. De skal få bruke seg selv og hele kroppen til å utforske og oppdage det muntlige språkets kommunikative muligheter gjennom lek og estetiske læringsprosesser.

- lytte og samtale
- ta ordet etter tur
- uttrykke egne tanker og følelser
- utforske språket gjennom planlagt og fri lek, estetiske uttrykksformer og planlagte fremføringer
- utvide ordforråd og begrepsforståelse
- leke med språket gjennom rim, regler og ordtak

Skriftlig tekstskaping

Elevene skal i den grunnleggende skriveopplæringen få ha en nysgjerrig, utprøvende og utforskende tilnærming til skriftspråket. Videre skal de oppdage skriftens muligheter, og bruke tegninger, bilder og andre uttrykksformer sammen med skrift til å skape tekster.

- sikker bokstavkunnskap
- automatisering av bokstavformer
- skrive for hånd og på tastatur
- utforskende og utprøvende skriving
- kombinere forskjellige uttrykksformer i en tekst
- skriverammer og modelltekster
- dele tanker og ideer i skriveprosessen
- bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger
- utholdenhet i arbeid med tekster

Språket som system og mulighet

Elevene skal leke, utforske og eksperimentere med språkets både muntlig og skriftlig. De skal oppdage de strukturelle, kommunikative og poetiske sidene av språket og kunne bruke språket med ulikt formål og utforske hvilke muligheter språket gir.

- bevissthet om språklyder forholdet mellom språklyd og bokstav
- kunnskap om system og struktur
- begrepsinnlæring
- lekende tilnærming skriftspråkets kommunikative sider
- sansende tilnærming til språk, for eksempel

gjennom sang, rollelek,
dans, rim og regler

- klasserommets språk og
dialekter i et
sammenliknende
perspektiv

Språksituasjonen i Norge

Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette få en forståelse for andre menneskers språklige situasjon i Norge.

- lytte til og lese tekster på
bokmål og nynorsk
- språksituasjonen i Norge i
dag.
- klasserommets dialekt- og
språkmangfold
- språk og identitet
- se eget talemål og eget
språk i lys av andres

1. årstrinn, Vg2 og Vg3

Kjerneelementer i faget etter 10.trinn, Vg2 og Vg3

Sentralt innhold i kjerneelementene etter 10. årstrinn

(innhold inkludert
begreper, metoder,
tenkemåter,
kunnskapsområder og
uttryksformer i faget)

Sentralt innhold i kjerneelementene Vg2 og Vg3

(innhold inkludert
begreper, metoder,
tenkemåter,
kunnskapsområder og
uttryksformer i faget)

Tekst i kontekst

Elevene skal lese
skjønnlitteratur og
sakprosa for å få
estetiske opplevelser,
bli engasjert, lære og
få innsikt i andre
menneskers tanker og
opplevelser. Elevene
skal tolke, reflektere,
analysere, vurdere og
undre seg over tekster
fra nåtid og fortid, på
bokmål og nynorsk
i oversettelse fra
samisk og andre
språk. Teksten knyttes

- lese kortere (dikt,
noveller, artikler) og
noen lengre tekster
(romaner, skuespill,
sakprosabøker) fra
nåtid og fortid
- samtale om
forskjellen på
tekstens historiske
kontekst og elevens
egen samtid

- lese kortere (dikt,
noveller, artikler) og
noen lengre tekster
(romaner, skuespill,
sakprosabøker) fra
nåtid og fortid
- sammenligne
samtidstekster med
tekster fra andre
kulturhistoriske
perioder
- relatere teksten til
dens litterære
tradisjon
- intertekstualitet

til kulturhistorisk
kontekst og elevens
egen samtid og
livssituasjon.

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal kunne reflektere kritisk med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier i samtiden. Elevene skal kunne søke etter informasjon, orientere seg i store tekstmengder og vurdere teksters relevans og troverdighet.

- kritisk, selvstendig og variert bruk av digitale og analoge kilder
- oppøve kritisk holdning til hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon
- strategier for søk etter digital informasjon
- kritisk retorisk analyse av hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon
- sitattekniikk og kildehenvisning
- forstå hvordan algoritmer i digitale medier styrer tilgang til informasjon

Muntlig tekstsaking

Elevene skal kunne lytte og uttrykke seg muntlig på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, i monologiske og dialogiske sjangrer og foran et publikum og i digitale medier.

- muntlig presentasjon av fagstoff
- delta i faglige samtaler
- stemmebruk og kroppsspråk
- dramatisering
- muntlig presentasjon av fagstoff med bruk av relevante fagbegreper
- argumenterende og appellerende muntlige sjangrer
- litterært program

Skriftlig tekstsaking

Elevene skal kunne skrive på hovedmål og sidemål i ulike sjangrer og kombinere skrift med bilder og andre uttrykksmåter. De skal kunne gi tilbakemelding på andres tekster og selv kunne ta imot og bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger.

- informative, analyserende og argumenterende tekster
- fortellende og ekspressive tekster
- enkle drøftinger
- skriverammer og modelltekster
- revidere tekst etter tilbakemelding
- litterære og retoriske analyser
- informative, argumenterende og drøftende tekster
- vurdere egne og andres tekster
- oppbygning av korte og lange tekster
- planlegge og revidere tekst etter tilbakemelding

Språket som system og mulighet

- setningsstruktur og ordoppbygging
- syntaks og morfologi

Elevene skal uttrykke seg klart og variert muntlig og skriftlig, og kunne leke, utforske og eksperimentere med språklige uttrykk. De skal kunne beskrive de strukturelle, kommunikative og poetiske sidene av språket og kunne bruke språket med ulikt formål og utforske hvilke muligheter språket gir.

- rettskriving, tegnsetting og tekstbinding
- retoriske appellformer
- estetiske sider ved verbalspråk, bilder og andre uttrykksformer

- rettskriving, tegnsetting og tekstbinding
- retoriske appellformer og retorisk situasjon
- troper og figurer
- uttrykksformer i ulike medier og samspillet mellom dem

Språksituasjonen i Norge

Elevene skal ha kunnskap om og utforske sider ved dagens språksituasjon i Norge og dens historiske bakgrunn. Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette kunne sette seg inn i andre menneskers språklige situasjon i Norge.

- de offisielle språkene i Norge
- språklig mangfold i elevenes nærområde
- språk og identitet

- minoritetsspråk i Norge
- konsekvenser av fornorsking av den samiske kulturen
- den historiske bakgrunnen for de to målformene
- sosiolingvistikk

Kort utdypende tekst om tverrfaglige tema i faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget?

Demokrati og medborgerskap

Gjennom norskfaget utvikler elevene muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter for deltakelse i samfunnsdebatten. De utvikler også kompetanse i kritisk vurdering av tekst, som er viktig å for å holde seg informert og gjøre seg opp egne meninger. Lesing av litteratur gir elevene erfaring med å leve seg inn i og forstå andre menneskers livssituasjon og perspektiver.

Folkehelse og livsmestring

Gjennom arbeid med norskfaget utvikler elevene evnen til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, erfaringer og meninger, noe som igjen er viktig for psykisk helse og livsmestring. Gjennom arbeid med skjønnlitteratur utvikler elevene evne til empatisk lesing slik at de lettere kan sette seg inn i andres livssituasjon og kjenne seg igjen i andre menneskers tanker og handlinger slik at de kan gi og oppleve anerkjennelse. Arbeid med språk og språkbruk gir elevene perspektiver knyttet til språklig identitet og det å kunne forstå andre menneskers språklige situasjon og behov.

Bærekraftig utvikling

Gjennom arbeid med norskfagets tekstmangfold vil elevene utvikle evnen til kritisk lesning og kildekritikk. Videre vil deler av tekstmangfoldet, både skjønnlitteraturen og sakprosaen, bidra til økt etisk bevissthet på felter som angår bærekraftig utvikling. I norskfaget lærer elevene å kommunisere med andre, noe som ligger til grunn for det sosiale samspillet mellom mennesker på tvers av land og kulturer. Norskfagets komparative perspektiver på språk og kultur vil også kunne gi viktig innsikt i denne sammenhengen.

Kort utdypende tekst om grunnleggende ferdigheter i faget:

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

å kunne lese i faget

- grunnleggende avkoding og forståelse
- skape mening fra tekster fra nåtid og fortid i et bredt utvalg sjangere.
- finne informasjon og forstå resonnementer og framstillinger i ulike typer tekster på skjerm og papir
- kunne forholde seg kritisk og selvstendig til leste tekster.
- benytte lesestrategier for å få mest mulig ut av lesingen.
- forstå, tolke, reflektere og vurdere tekster i ulike sjangere

å kunne skrive i faget

- grunnleggende skriveopplæring
- uttrykke seg i norskfaglige sjangere på en hensiktsmessig måte.
- skrive teksttyper som er relevante for faget.

- planlegge, utforme og bearbeide tekster som er tilpasset formål og mottaker.
- uttrykke seg med stadig større språklig sikkerhet på både hovedmål og sidemål.

å kunne regne i faget

- lese, tolke og forstå sammensatte tekster som inneholder tall, størrelser, geometriske figurer, grafiske framstillinger, tabeller og/eller statistikk.

muntlig ferdigheter i faget

- lytte, samtale og tale, og tilpasse språket til formål og mottaker.
- mestre ulike muntlige kommunikasjonssituasjoner og kunne planlegge og framføre muntlige presentasjoner av ulik art.
- systematisk arbeid med ulike muntlige sjangere og strategier
- forstå og å bruke det muntlige språket nyansert og presist

digitale ferdigheter i faget

- bruke digitale verktøy, medier og ressurser for å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre.
- vurdere og bruke kilder på en bevisst måte.
- finne, bruke og vurdere og referere til digitale kilder i skriftlige og muntlige tekster
- skape tekster digitalt
- kunne regler for opphavsrett og personvern

Kort utdypende tekst om verdigrunnlaget knyttet til faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Demokrati, fellesskap og mangfold som realitet og ressurs er de viktigste komponentene i verdigrunnlaget for norskfaget. Å orientere seg kritisk og konstruktivt i en mangfoldig språk- og mediakultur er videre helt sentralt for å utvikle fullverdig medborgerskap. Etnisk, kulturelt og språklig mangfold står i dette faget i et spenningsforhold til kulturarv og tradisjonell kulturell referanseramme, et spenningsforhold som er med på å utvikle faget videre. Samarbeidsformene i skolen skal preges av likestilling, menneskeverd og toleranse, og en dialogisk tilnærming som tar elevens bidrag, menneskelige sætrekk og faglige ståsted på alvor, i en stadig økende grad av ansvarliggjøring og selvstendighet.

Stikkordsform:

Demokrati

Mangfold

Kritisk tenking og praksis

Medborgerskap

Likestilling

Menneskeverd

Toleranse

Dialog

Ansvarliggjøring

Selvstendighet

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Vi har nå forsøkt å gi faget en tydeligere retning. Vi reviderte omtalen av kjerneelementene først og fremst slik: Vi la inn bokmål og nynorsk samt oversettelse fra samisk og andre språk under «tekst i kontekst» og hovedmål og sidemål under «skriftlig tekstproduksjon». I tillegg gjorde vi noen mindre justeringer av «kritisk tilnærming til tekst» for å fokusere mer på vurdering og det skjønnlitterære.

Vi forsøkte å gjøre forskjellen mellom ungdomstrinn og vg2/3 tydeligere enn det er i dagens læreplan. Vi fordelte temaer og la inn en klarere progresjon i de temaene som er felles for de to trinnene. Vi avgrenset antall sjangrer, spesielt innenfor skriving. Vi forsøkte å gjøre Vg2/3 tydeligere studieforberedende, med å fokusere på akademiske sjangrer, kildebruk, sitattekniikk etc.

På 1.-4.trinn har vi forsøkt å løfte frem at barn lærer med hele kroppen, og vi har ønsket å løfte frem mer lekende, estetisk, oppdagende og utforskende innfallsvinkler til begynneropplæringen. Barn må få prøve og feile, og oppdage

språkets kommunikative muligheter på en motiverende måte. Vi vil legge til rette for norskfaglige arbeidsmåter som tar opp i seg andre estetiske fag. Vi har måttet endre beskrivelsene av kjerneelementene i forhold til VGS, og vi har laget varianter vi mener kommuniserer bedre på de laveste årstrinnene.

Når det gjelder grunnleggende ferdigheter, har vi tatt utgangspunkt i beskrivelsene som ligger i gjeldende norskplan.

2. Innspill

Hvilket fag ønsker du å gi innspill til?

I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Kommentar

Foreningen Norden har ingen kommentarer til foreliggende utkast til kjerneelementer, foruten en påminnelse til kjerneelementgruppa om behovet for å allerede på dette stadiet danne seg et bilde av hvordan kunnskap om nordisk språk, kultur og samfunn skal kunne inngå i kjerneelementene gjennom konkrete kompetansemål.

Ettersom det ikke ble innarbeidet et eksplisitt nordisk perspektiv i Overordnet del – verdier og prinsipper, er det avgjørende at kunnskap om Norden sikres alle elever gjennom konkrete kompetansemål i læreplanene.

Med Helsingforsavtalen har Norge forpliktet seg til å gi alle elever undervisning om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold gjennom skolen og utdannelsen (Helsingforsavtalen, art. 8). Med Deklarasjon om nordisk språkpolitikk søker de nordiske landene å opprettholde de nordiske språkene som Nordens samfunnsbærende språk, og å styrke nabospråkundervisningen i skolen (norden.org).

Også Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2017 og presidentskap i Nordisk råd 2018 har hatt nordisk språkforståelse og samarbeid om utdanning som prioriterte områder:

"Et nordisk språkfelleskap og god forståelse av nabospråk fremmer også et nordisk utdanningsfelleskap og et felles nordisk arbeidsmarked. Grunnlaget for å forstå andre skandinaviske språk bør legges tidlig. Derfor er barn og unge, og deres lærere, den viktigste målgruppen i det nordiske språksamarbeidet." (Program for utdanning og forskning – Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2017)

"Språk og kultur er nøkkelen til nordisk samhørighet og mobilitet. Felles språkforståelse styrker den nordiske identiteten og det nordiske fellesskapet. Barn og unge skal ha kjennskap til nordisk kultur, historie, samfunn og språk. I 2018 vil presidentskapet oppfordre lærere og skoleledere til å sette Norden og nordiske språk på timeplanen." (Norges presidentprogram for Nordisk råd 2018)

For å overholde avtalene og målsetningene må dette arbeides inn i læreplanverket gjennom tydelige kompetansemål.

Perspektiver og tverrfaglige tema:

Kunnskap om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold, samt det nordiske samarbeidet bør sees som relevant både under de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling og demokrati og medborgerskap samt under identitet og kulturelt mangfold-perspektivet i Overordnet del.

Det nordiske språk- og kulturfellesskapet er en integrert del av norsk språk, historie, kultur og identitet. Verdier vi bygger samfunnet på og regner som sentrale for Norge, deler vi også med våre naboland. Et tett offisielt nordisk samarbeid legger premissene for et felles nordisk studie- og arbeidsmarked og et integrert næringsliv i Norden. Det nordiske samarbeidet er nødvendig for å finne felles løsninger på fremtidens lokale og globale utfordringer. Det er bred politisk enighet om at det nordiske samarbeidet er verdifullt, og det har stor folkelig støtte (Ett värdefullt samarbete: Den Nordiska befolkningens syn på Norden, 2017).

Kunnskap om Norden er avgjørende for å kunne ta aktivt del i og videreutvikle dette. Det nordiske samarbeidets betydning og utbredelse må imidlertid synliggjøres for at oppvoksende generasjoner skal få ta del i og videreføre det.

Mulighet til alle gjennom kompetansemål:

Nabolandene følger opp Helsingforsavtalen på hver sin måte i sine læreplanverk. Resultatet av fagfornyelsen vil sende tydelige signaler, positive eller negative, til de nordiske avtalepartene om Norges forpliktelse til traktaten spesielt, og det nordiske samarbeidet generelt. Holdningen til det nordiske samarbeidet og dets betydning sendes selvfølgelig også til skolesektoren, skoleeiere, skoleledere, lærere og elever, samt lærerutdanningene og fremtidens lærere. Derfor er det viktig at dette tas med i vurderingene allerede nå.

Det kan ikke overlates til skoleeier, -leder eller læreres bevissthet eller prioritering om elevene skal få undervisning om Nordens språk, kultur og samfunn. Kunnskapen og kompetansen må være alle elever forunt og må derfor eksplisitt inn i læreplanverket. Slik sikres de enkelte elevers forutsetninger for, og tilgang til, Nordens kulturfellesskap og felles studie- og arbeidsmarked. Slik legges også grunnlaget for fremtidens nordiske samarbeid og samfunnets utvikling.

(Denne besvarelsen er også ført opp under besvarelser til kjerneelementgruppa for samfunnsfag, samt under På tvers av fag.)

Med vennlig hilsen
Foreningen Norden
v/Heidi Lønne Grønseth, rådgiver innen utdanning og språk

Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Ikke svart

Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Ikke svart

Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ikke svart

Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ikke svart

Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ikke svart

På tvers av fag

1. Temaer på tvers av fag

I tillegg til innspill på kjerneelementer i fagene, ønsker vi også innspill på hvordan temaer ivaretas på tvers av fagene. Det er særlig verdifullt med innspill om hvordan vi kan utvikle kjerneelementer og tenke helhet i arbeidet som kan bidra til prioritert innhold i alle fag.

I det videre arbeidet med kjerneelementene ønsker vi å se nærmere på temaer og ferdigheter som gjelder flere fag, vurdere hvor det er overlapp og diskutere prioriteringer av innhold og omfang på tvers. Det er viktig at det er en viss likhet i måten fagene uttrykkes på i læreplanene. Målet er å sikre et helhetlig læreplanverk som har et prioritert og omforent innhold for hvert fag, og for alle fagene som helhet.

Du kan i tillegg gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

2. Innspill

I læreplanverket skal vi få til god helhet og sammenheng i fag og på tvers av fagene. Har du noen innspill for å få til dybdelæring og sammenheng på tvers av fagene - basert på skissene?

Kommentar

Foreningen Norden har ingen kommentarer til foreliggende utkast til kjerneelementer, foruten en påminnelse til kjerneelementgruppa om behovet for å allerede på dette stadiet danne seg et bilde av hvordan kunnskap om nordisk språk, kultur og samfunn skal kunne inngå i kjerneelementene gjennom konkrete kompetansemål.

Ettersom det ikke ble innarbeidet et eksplisitt nordisk perspektiv i Overordnet del – verdier og prinsipper, er det avgjørende at kunnskap om Norden sikres alle elever gjennom konkrete kompetansemål i læreplanene.

Med Helsingforsavtalen har Norge forpliktet seg til å gi alle elever undervisning om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold gjennom skolen og utdannelsen (Helsingforsavtalen, art. 8). Med Deklarasjon om nordisk språkpolitikk søker de nordiske landene å opprettholde de nordiske språkene som Nordens samfunnsbærende språk, og å styrke nabospråkundervisningen i skolen (norden.org).

Også Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2017 og presidentskap i Nordisk råd 2018 har hatt nordisk språkforståelse og samarbeid om utdanning som prioriterte områder:

"Et nordisk språkfelleskap og god forståelse av nabospråk fremmer også et nordisk utdanningsfelleskap og et felles nordisk arbeidsmarked. Grunnlaget for å forstå andre skandinaviske språk bør legges tidlig. Derfor er barn og unge, og deres lærere, den viktigste målgruppen i det nordiske språksamarbeidet." (Program for utdanning og forskning – Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2017)

"Språk og kultur er nøkkelen til nordisk samhörighet og mobilitet. Felles språkforståelse styrker den nordiske identiteten og det nordiske fellesskapet. Barn og unge skal ha kjennskap til nordisk kultur, historie, samfunn og språk. I 2018 vil presidentskapet oppfordre lærere og skoleledere til å sette Norden og nordiske språk på timeplanen." (Norges presidentprogram for Nordisk råd 2018)

For å overholde avtalene og målsetningene må dette arbeides inn i læreplanverket gjennom tydelige kompetansemål.

Perspektiver og tverrfaglige tema:

Kunnskap om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold, samt det nordiske samarbeidet bør sees som relevant både under de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling og demokrati og medborgerskap samt under identitet og kulturelt mangfold-perspektivet i Overordnet del.

Det nordiske språk- og kulturfellesskapet er en integrert del av norsk språk, historie, kultur og identitet. Verdier vi bygger samfunnet på og regner som sentrale for Norge, deler vi også med våre naboland. Et tett offisielt nordisk samarbeid legger premissene for et felles nordisk studie- og arbeidsmarked og et integrert næringsliv i Norden. Det nordiske samarbeidet er nødvendig for å finne felles løsninger på fremtidens lokale og globale utfordringer. Det er bred politisk enighet om at det nordiske samarbeidet er verdifullt, og det har stor folkelig støtte (Ett värdefullt samarbete: Den Nordiska befolkningens syn på Norden, 2017).

Kunnskap om Norden er avgjørende for å kunne ta aktivt del i og videreutvikle dette. Det nordiske samarbeidets betydning og utbredelse må imidlertid synliggjøres for at oppvoksende generasjoner skal få ta del i og videreføre det.

Mulighet til alle gjennom kompetansemål:

Nabolandene følger opp Helsingforsavtalen på hver sin måte i sine læreplanverk. Resultatet av fagfornyelsen vil sende tydelige signaler, positive eller negative, til de nordiske avtalepartene om Norges forpliktelse til traktaten spesielt, og det nordiske samarbeidet generelt. Holdningen til det nordiske samarbeidet og dets betydning sendes selvfølgelig også til skolesektoren, skoleeiere, skoleledere, lærere og elever, samt lærerutdanningene og fremtidens lærere. Derfor er det viktig at dette tas med i vurderingene allerede nå.

Det kan ikke overlates til skoleeier, -leder eller læreres bevissthet eller prioritering om elevene skal få undervisning om Nordens språk, kultur og samfunn. Kunnskapen og kompetansen må være alle elever forunt og må derfor eksplisitt inn i læreplanverket. Slik sikres de enkelte elevers forutsetninger for, og tilgang til, Nordens kulturfellesskap og felles studie- og arbeidsmarked. Slik legges også grunnlaget for fremtidens nordiske samarbeid og samfunnets utvikling.

(Denne besvarelsen er også lagt inn under samfunnsfag og norskfaget, da nordisk perspektiv er aller mest relevant der. Kunnskap om Norden er imidlertid og nødvendigvis tverrgående og relevant for flere fag.)

Med vennlig hilsen
Foreningen Norden
v/Heidi Lønne Grønseth, rådgiver innen utdanning og språk